

מראי מקומות - חולין פ"ח

לכסות דם הנפש, וצ"ע. וע' ברמב"ן שכ' דאם אין דם אלא הוא, אע"פ שאינו דם הנפש, מ"מ מדרבנן צריך לכסותו, ולפי"ז א"ש הא דאמר במה דברים אמורים. וע"ע שם ובמלחמת ביאורו בהסוגיא. וע"ע ברי"ף ורמב"ן דס"ל דר' יהודה אינו בא לחלוק על תנא דברייטא, דהא קיי"ל דאימתי דר' יהודה לפרש הוא, ע"ש מש"כ במלחמת ובתוס' בענין זה.

(ג) **מכסין בזבל הדק** - הק' בהערות להגרי"ש, הרי לעיל אמר' דאין לכסות ברגל משום שלא יהו מצוות בזויות עליו, ולמה לא אמר' כן גם לענין דאין מכסין בזבל, דהוי בזיון להמצוה. וציין למש"כ תוס' לקמן (פט.) דלענין כסוי לא חיישינן ממאי דמאיס, וביאר הגרי"ש דשאני עפר דאינו תשמיש קדושה כלל, ולכן לא אכפת לן באיזה דבר הוא מכסה. אבל ע"י רגלו, זהו בזיון בצורת המעשה מצוה, ולכן שפיר שייך בזה הענין של שלא יהו מצוות בזויות עליו.

(ד) **שוחק דינר זהב ומכסה** - העיר תוס', הא אינו מגדל צמחין, וכ' דאע"ג דאינו מגדל צמחין, מ"מ כיון דנקרא עפר, סגי בהכי, וכן באפר טלית וחטאת אמר' כן. והק' הר"ן (כט: בדפיו), א"כ למה אינו יכול לכסות בעפר המדבר, הרי עפר המדבר ודאי נקרא עפר, ודוחק הוא לומר דעפר ארץ מלחה לא איקרי עפר. והביא עוד פי' בסוגיין מר' אחאי גאון בשאלתות (פ' אחרי מות), דגרס רבא אמר הא בורכא הוא, דתניא וכו'. דהיינו, דזהו ראי' למה שאמר רבא דבורכא הוא, דר"נ ב"ר חסדא ה"י ס"ל לרשב"ג לא בא לחלק על תנא דמתני', ורבא בא להוכיח דודאי פליג, ותנא דמתני' ס"ל דאי"צ להיות העפר יכול לגדל צמחין, וזהו מה שמצינו בברייטא דשוחק דינרי זהב. וכ' לפי זה דמה דאמר' דהי' מהלך במדבר וכו', מה שלא הי' יכול לכסות בעפר המדבר היינו ע"כ משום שהי' גס ולא הי' במה לשוחקו, אבל בעצם ודאי יכול לכסות בו, שהרי נקרא עפר.

(א) **מ"ש זב דגזרו ב"י רבנן ומ"ש מת דלא גזרו ב"י רבנן** - העיר רעק"א, הא שפיר יש לחלק בין זב למת, דבזב איכא מעיינות טמאין, דאינם שייכים במת, וא"כ י"ל דשפיר גזרו בזב ולא במת, והו"ל להק' מה בין שרץ למת [ומשמע דעכ"פ ת"י הגמ' שייך גם לחילוק שהגמ' מחלק בין זב למת, דממת בדילי ומשרץ לא בדילי].

(ב) **רשב"ג אומר, בד"א שלא כסה דם הנפש, אבל כסה דם הנפש פטור מלכסות** - ואין מבואר בגמ' מה ס"ל לרשב"ג לענין מח' ר"י ורבנן, האם ס"ל דצריך לכסות כל הדם, או האם סגי לו בכסוי חלק הדם. וכ' רש"י דשלש מחלוקות הן, רבנן סברי דכל הדם בעי כסוי, ור"י ס"ל דאפי' דם הנפש לא בעי כסוי אלא מקצתו, ורשב"ג ס"ל דדם הנפש כול' בעי כיסוי. ויש להעיר, מנין לרש"י דרשב"ג ס"ל דכל דם הנפש בעי כיסוי, אולי חולק על הת"ק שלו בתרתי, וס"ל דאי"צ לכסות אלא דם הנפש, וגם אין צריך לכסות כולו. וכ' החזון איש (יו"ד ג', כ"ד) דלא משמע שהי' עוד מח' בין הת"ק ורשב"ג, וכיון דס"ל להת"ק דצריך לכסות כל הדם, א"כ מסתמא רשב"ג ס"ל כוותי', וחולק רק לענין הא דס"ל לת"ק דצריך לכסות אף דם שאינו דם הנפש, ורשב"ג ס"ל דצריך לכסות רק דם הנפש, אבל לענין צריך לכסות כולו, בזה כ"ע מודו. וע"ש עוד דכ' לדון לדעת ר' יהודה, האם המקצת דם שצריך לכסות הוא דוקא דם הנפש, או אפי' דם אחר. וכ' דלכאור' הי' נראה לומר דאי"צ שיהי' דוקא דם הנפש, דנקטי' כדעת רבנן כנגד רשב"ג, אבל כ' דבפוסקים מבואר דר' יהודה ס"ל דבעי דם הנפש [ולכאור' כן משמע מלשון רש"י, וצ"ע], וביאר דכיון דעיקר דם הנפש, לא מסתבר לומר שיהא סגי במקצת דם התמצית. וע"ע ברש"י שהק' על רש"י, דאם אי' דלרשב"ג צריך לכסות כל דם הנפש, א"כ מהו הביאור בהא דאמר' בד"א שלא כסה דם הנפש, ממ"נ, אם מה שניתז על הסכין הי' דם הנפש, א"כ גם לרשב"ג צריך לכסותו, כיון דצריך לכסות כל דם הנפש, ואם אינו דם הנפש, א"כ אפי' אם אינו מכסה דם הנפש, הרי אין שום מצוה לכסות דם שעל הסכין, שהרי כל המצוה הוא

ג"כ הי' הבשר מותר באכילה, וזהו הביאור בהא דאין המצוה ניתן להנאה. וע"ע בפרי מגדים (כ"ח, ש"ד ב') שהביא שהבית יוסף כ' שיש ראי' מהגמ' דכסוי הדם אינו מעכב ההיתר אכילה, והביא הפמ"ג דהדברי חמודות כ' שהראי' הוא מסוגיין, אבל הביא שהכנסת הגדולה דחה הראי' כמש"כ התפא"י, וכ' הפמ"ג דיפה כתב.

ה) **שורף טליתו ומכסהו - וע' במדרכי (תרנ"ד),** דכ' לחדש דמי שחביב עליו טליתו מעוף או מחי', או דהעוף או החי' שוה פחות מהדינר זהב, תקינו ל' רבנן למשחט, והיכי עבד, ממצה דמה בבגד, א"נ בסנדל, ומברך על כסוי הדם, וכי מטי לדוכתא דעפרא, יסחי ההוא גברא הבגד או ההוא סנדל דנמצא בה הדם במים, ומכסי בלא ברכה. ותמה עליו הבית יוסף (כ"ח, כ"א [ב]), היכי מברך בזמן שאינו מכסה, ומכסה בזמן שאינו מברך. וע"ש בדרכי משה (י') דתי' דהוי דומה לביעור חמץ, דמברכין על ביעור חמץ בזמן הבדיקה, אע"פ שאינו עושה הביעור עד למחר, אבל כיון שהתחיל ע"י הבדיקה, שפיר יכול לברך עכשיו. וכן כאן, הרי אף שאינו גומר הכסוי עד לאחר זמן, אבל מה שמכסהו בבגדו הוי תחלת הכסוי, ולכן שפיר יכול לברך עליו.

ו) **בשכר שאמר א"א ואנכי עפר ואפר זכו בניו לשתי מצוות, וכו' -** הק' התורת חיים, מהכ"ת לומר כן, דמ"ש משאר מצוות כולן שכזו בהן ישראל. ותי' לפי שאפר ועפר דבר פחות ושפל הוא מאד, ובעצם לא הי' כדאי לעשות רצונו של מקום בהן, אלא לפי שהשפיל אברהם את עצמו כ"כ, ואמר אנכי עפר ואפר, זכו בניו לעשות בהן מצות ד', אע"ג דדבר שפל הוא, וע"ש עוד מש"כ בזה.

ז) **הכשר מצוה איכא, הנאה ליכא - פרש"י** ליכא הנאה במצוה זו, דבלאו כסוי נמי הוה משתרי בשר, וכו'. ע' בתפארת יעקב דכ' דלכאו' משמעות דברי רש"י הוא דמצות כסוי הדם אינו מעכב אכילה. אבל כ' להק' ע"ז, דהא נח' בכסוי הדם לענין בן פקועה, ומבואר בסוגיא שם דכל מה שנח' הי' נוגע לענין אכילה, וא"כ מה שייך כסוי הדם לזה. וא"כ לכאו' משמע דכסוי הדם שפיר מעכב האכילה. ולכן כ' דבאמת מדברי רש"י משמע להיפוך, דשפיר מעכב, דכ' רש"י דבלאו כסוי נמי "הוה" משתרי בשר, ולכאו' תיבה זו אין לו הבנה, דהא באמת מותר הבשר בלא כסוי. ולכן כ' דבאמת אינו, דעכשיו דניתן מצות כסוי הדם, אינו מותר הבשר באכילה כל זמן שאינו מכסה הדם, וכוונת רש"י רק לומר דאם לא הי' ניתן מצוה זו לכלל ישראל, אז